

Ve gale ibn cerir → 'İbn Cerir Taberî şöyle demiş sırat meselesiyle ilgili ve herkesin cehenneme gireceği "vein minküm illâ varidühâ" ayetiyle ilgili, haddesena hallâd ibn eslen (senet var burda)

..... An abdillâh ibn mesut : Gavlühü vein minküm illâ varidühâ (Yüce Allah, - Sizden oraya girmeyecek hiç kimse yoktur)

Gale es siratu ala cehenneme misle'i haddisseyfi
dediki sirat; kılıcın keskin tarafı gibi cehennem üzerindedir.

fetemürrut-tabakatül ülâ kelbergi ⇒ Birinci grup yıldırım gibi geçer
gecer ~~gibi~~ yıldırım gibi

vessâniyetü kerrîhî ⇒ ikinci grup rüzgar gibi geçer
ikinci grup insan rüzgar gibi

vessâliyetü ke ecvedil hayli ⇒ üçüncü grup en iyi kaliteli atlar gibi geçer
üçüncü grup insan kaliteli atlar gibi (süvariler gibi)

verrôbiatü ke ecvedil behâim ⇒ 4. grup hızlı bir devenin üstündeki adam gibi geçer.
4. grup insan en hızlı, kaliteli hayvanlar gibi

behâim ⇒ 4 ayaklı blup eti yenileti hayvana denir, inek sığır deve vs.

Sümme yemurrune vel melâiketü ye gûlûne
sonra gecerler (o sıratın) melekler söyle derler

→ Onlar sıratın gecerken melekler söyle derler:

Allahümme sellim sellim ⇒ Allah'ım sağ salim ulaştır, selamete erdir
sabit tut - selamete kavuştur

sellim sellim ⇒ Etrafta cehennem olduğu işin geçebilmeleri adına dua ederler.

veli hâzâ sevâhidü fis sahiyhıyne ve gayrihimâ
(Anlattığımız) pek çok sahidi Buhari ve Müslimin sahihlerinde ve başka hadis kitaplarında
bu rivayetin vardır

min rivâyeti enes, ve ebi saïd, ve ebi hureyre, ve cabir
Bunun enesten gelen bir versiyonu var Ebu saïd, Ebu Hureyre, Cabir b. Abdillâh

→ ve gayrihima minessahabeti
ve bunlar gibi diğer sahabelerden gelen (versiyonu vardır)

Topluca (Anlattığımız) Bu rivayetin, durumun Buhari ve Müslimin sahihlerinde ve başka hadis kitaplarında yetki kadar sahidi rivayet vardır. Bunun Enes'ten gelen bir versiyonu var. Ebu Saïd, Ebu Hureyre, Cabir ve bunlar gibi diğer sahabelerden gelen versiyonunda vardır.

hâ => Metinde bulunan "hâ" larla ateş kastedilmektedir.

Ve gale İbn Cerir => İbn Cerir Taberi söyledi

* Haddeseni ya' kub - - - - (senet var burada)

... An Güneym bin Kays Gâle.

Zekeruu vurüdennâr , pegâle Ka'b : Temessekennâru linnâsi
Bahsettiler (ayetteki) ateşe Ko'b dedikleri ateşin tutmasıdır insanları

Bunu mastorda okuyabilirsiniz.
Temessukunnâri

Ke enne hâ metnu ihâletin , hatta yestevî aleyhâ egdâmul halâig
(Ke sögibidir) sonki ateş bir yağ zemini derken düzdurur o ateş üzerinde varlıkların ayakları

birruhum ve facirhum , sümme yündâhâ münâdi , :
hemiyileri hemde günahkarları sonra o ateşe seslenir seslenen kişi

En emsiki eshâbeke , ve deiy eshâbi , Gâle
Tut Kendi adamlarını Bırak benim adamlarımı (Ko'b) dediki

Fetehsifu bi külli veliyyillehâ , velehije e'lemu bihim minerraculi
Gökertir kendine ait olan herkesi oraya (birde cehennem) onları çok iyi tanır, bilir adamı

bi vildihî , ve yehrucul muminae nediyyeten siyâbihim . Gâle Ka'b
çocuklarıyla beraber çıkarlar müminler islammiş şekilde elbiseleri (Söze devamla) Ko'b dediki

Ma beyne menkibeyil hazini min hazenetiha mesiiratu senetin
arası iki omzunun cehennemdeki betsi melegi cehennemdeki betsi meleklerinden bir yıllık mesafe (kabrdir.)

* H2. Kab Teyrat alimleindendir . Bu bilgiler onun öğrendikleridir .

Mea külli vahidimminhüm amûdun zû sa'beteyni yedfeu bihiddakf'a
Her bir melegin elinde vardır bir sopa iki gıktısı olan atlar onunla bir attı

feyesrau bihi finnâri seb'a mieti elfin
düşürür onunla ateşe 700 bin kişiyi

TOPLU METİN: (Ayette geçen) Ateşe girme olayından bahsettiler. Ko'b dedikleri (bununla ilgili) insanları ateşin tutmasıdır. (Yani "sizden oraya girmeyecek hiç kimse yoktur" ayeti, Kab tarafından böyle yorumlandı.) Ateş sonki yağdan bir zemin gibidir. Derken; Hem iyilerin hemde günahkar varlıkların ayakları o ateş üzerinde düzdurur. Sonra bir seslenici (bir melek) o ateşe şöyle seslenir: Kendi adamlarını tut. Benim adamlarımı bırak. Ko'b dediki; Ateş kendine ait olan herkesi oraya gökerti, birde (o cehennem) kendine ait olanları çok iyi tanır, adamı çocuklarıyla beraber tanır, bilir. Kab dediki; Cehennemdeki betsi meleklerinden bir melegin iki omzunun arası bir yıllık mesafe kabdır. Her bir melegin elinde iki sivri ucu olan bir sopa vardır, Onunla bir attı atar, 700 bin kişiyi ateşe düşürür.

Metinle ilgili ⇒ Tabii ki bu israiliyyat dedikimiz bilgi, doğru mu yanlış mı olduğunu bilmiyoruz. Dolayısıyla bir yorum yapmadan geçiyoruz.

★ İmam Ahmed'in yorumu (bizim için önemli çünkü Müsned'de geçiyor)

Haddesera muaviye --- (seret) Galet Hafs'a;

Peygamberimiz bir gün söyle dediler; Bedir ve Hudeybiye'ye katılan bir kişinin (İnsallah) ateşe girmeyeceğini umuyorum.

Bunun üzerine Hafs'a dedi ki; Bende söyle dedim; Allah "Nein min tûm illâ Vâridühâ" demiyor mu? (Ben bu ayeti söyleyince) Peygamberin söyle dediğini duydum.

ثُمَّ نَجَّى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَزَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًا

diyecekmişlere ateşe zalimleri (atarız) müttakileri kurtarıp sonra bırakırız

Yani Bedir ve Hudeybiye'de atılana onlar necat bulurlar, kurtulurlar.

~~Yani hadisi; İmâm mübessir~~ ~~den aktararak teferru yapmıyor~~

Buhârî ve Müslim'de söyle geçiyor; Said el Hudrî'nin Ebu Hureyre'den aktardığına göre Rasûlullah söyle dedi; lâ yenuhu li ehadin minel müslimine selasetin minel vildi, temessehunnaru illa tahilletel gasemi

3 torası ona ateş dokunmaz haşş yenini yerine getirecek kadar

3 çocuğu ölen hiçbir müslümana ateş dokunmaz. Yenini yerine getirecek kadar haşş.

illa tahilletel gasemi ⇒ (yenini helal kılacak kadar) Nedenet istiyor?

..... (ق) إِنِّ مِنْكُمْ كاس الله → İstedikimiz bu hadisin başında bir vavul kase'nin vardır. Burda hafzedilmiş bir vav vardı "الله" yenini söz

konusu olduğu için; hadiste diyor ki 3 çocuğu ölen bir kimseye ateş dokunmaz fakat ayette geçen o yenin (Allah'ın yenini) yerine gelsin diye, o da ateşe girer fakat ateş ona asıp etmez, ısıtar. Peki biz burda hafzedilmiş bir yenin vav'ı olduğunu nereden biliyoruz. İste (sav)'in bu hadisindeki "illa tahilletel gasemi" ifadesinden biliyoruz.

★ Aynı hadisi farklı rivayette teferru yapmıyor. Atladık sanmıyoruz.

İBNİ CERRİR DEDİKİ ⇒ (seret); Ebu Hureyre;

Harece rasûlullah (sav) yeudü raculen min eshabî veiten; (sav) arkadaşlarından hasta birini ziyaret ediyordu ve ene meahu Berde onun yanındaydım.

Sümme gale; sonra dedi ki; Allah der ki; (innallâhe gale)

→ Hiye nari usallihuhâ ala abdî mü'min ⇒ Burda hiyeden maksat veik (sıtma) hastalığıdır.

→ İtiküne hazzuhu min emâri fil ahirah
olsun diye nasibi cehennemdeki ahirette

Burası önemli!
→ Ezberleyin

Toplu : O (veiken yani sılma hastalığı) berim akesimdir. Onu mümin kulunun rıstıne musallat edirim; ~~ahirette~~ cehennemdeki nasibi olsun diye. Yani bunu tattırıyorum, cehennemdeki yanmadan etkilenmez artık. ~~*~~ Bu hadis ĞARİP hadistir. Yani tek bir raviden aktarılmıştır, ve başka yerde tekrarı yoktur ibni cerir aktarmıştır, sıhhatine bakmak lazım.

→ tabiriin müfessirlerinden
... كريب ... حرثنا أبو كريب ... An mücahid göre
El humma hazzu külli müminin minennâr, sümme garae; veinminküm illa...
Humma (veik gibi) he-müminin cehennemden nasibidir, sonra şu ayeti okudu; veinminküm...
Yani Hepiniz cehenneme gireceksiniz, müslüman da sılmaya yada hummaya yakalanır, bu dünyada onun acısını çeker cehennemde çok kalmaz.

→ Ahmed bin Habelin mesnedinde geçiyor.
İmam Ahmed aktarı; Hattısera hasan... sev. ~~Rasulullah~~ dediki;
Men garae; (Gulhüvallahu ehad) hatta yehtimuha aza merâtin,
Kim ilhas suresini bitirinceye kadar 10 kez okursa
Benallahü lehü garron fil cenneti; fegale ömer, izen nesteksiru ya rasulallah
Allah onun için cennette bir köşkine edersömerdediki; öyleyse çok çok duyulmuş...
fegale (sav); lillâhi ekseru ve edyebu;
(sav) dediki; Allah için daha çok ve daha güzel olur.

→ Bu rivayetles buraya insan kendini cehennemden uzak tutsun diye almış.

① Vegale Ras. (sav) Men garae elfi ayetin fi sebilillah - - - - -

Kim Allah upında bin ayet okursa kıyamet gününde peygamberler, sadıklar, şehitler ve salihlerde beraber yazılır,
Ve hasune ilâike rafıgo, ~~ayrıntılar~~ ^{Bunlarla arkadaş olmak ne güzeldir, insallah.}

② Vemen horae min verâil müslimine fi sebilillah; mutedavvian (o bi ücrati sultanın ^{Allah dilerse})

Kim Allah yolunda müslümanların önünde nöbet tutorsa ve bunu bir ücret için değil gönüllü olarak
Lem yerannâra bi ayneyhi illa tahillat el gase. Galallahu teala vein mintüm illa variduka.

İki gözünü ateşi görmez, yemin yerine gelecek kadar haris. Allah alıyor ki; vein mintüm - - -

→ Yine aynı şekilde Allah'ın yeminini bası çıkmaz, gerçekleşir fakat ake yaktmaz.

→ Birde verae kelimesi edattondır, normalde arka demektir fakat burada ön olarak kullanılmıştır. Cihatta müslümanları korumak kast edilmiştir.

③ Veinnezzakra fi sebilillah; yüd'ifü fevgannafagati bi seb'a miati do'fin.

Allah yolunda yapılan bir zikir, kâşarın nafatasının fevlinde ona sevap kazandır

700 katıyla Vefii rivayetin bi seb'a miati elfi do'fin

Basta bir rivayette de 700 bin katı sevap kazandırır.

fi sebitillahi cihat olarak kullanılırsa; Cihat sırasında nöbet tutan, cihat sırasında bir ayet okuyan, zikir eden onlarında alınız. Cihat-zikir ayırmazlığı diyoruz buna. Bunu yollarla böyle sevap verir diye yorumlayabilirsiniz.

✱ Vera eбудaud - - - - - seret An sehl, an ebirhi gale (sav);
İnnessalaate vessiyeni vezzikri tedaifi alennafagati fi sebitillahi sebamiyetib'in
Namaz, oruç, ve zikir; Allah'ın yolunda verilmiş bir sadakayı 700 kata kadar arttırır.

Buharide ilgili: Allah yolunda bir şey verisen bunun artması için namaz, zikir, oruç gibi ibadetler gelir, diye yorumluyoruz.

✱ Ve gale abdurrazak - - - - - seret - - - - - An katade gavlihu veinminküm illa - - - - -
Katade bu ayette ilgili söyle dedi;

Hüve el memerru aleyha ⇒ (Ayette maksat) ateşe girmek değil, ateşten geçmek demektir.

✱ Abdurrahman b Zeyd b Eslam dedi ki (ayette ilgili olarak);
Vuruudul müslimine el mururu ailel cisi beynezahriyha
Müslümanların girmesi demek; köprünün iki yakası arasından geçmek demektir.
Ve vuruudul müslimine, en yedbuluha

Kafirlerin girmesi demek; oraya dahil olmak girmek demektir.

Vegalennebiyyi; Ez zâilüne ve zâillâtu yevmeizin kesirua

Nebidediki; Ayakları kayan erkekler, ayakları kayan kadınlar o gün çoktur.

Ve gad ehâda bilâisi yevmeizin simâdâni minel melâiketi düaühüm, Allahy sellim
O gün köprüyü iki saf melek kuşatmıştır, meleklerin duası; Ya Allahy sellim sellim.

→ Sellim → Selamete ulaştır.

✱ Ve gâlessüddi, ^{seret} An ibn mesut fi gavlihi;

كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا

→ Bu hüküm verilmiş kesin bir kordur.

gâdale = hüküm

Gale gâsamen vâciben. Ve gâle mücahit; hatmen, gale gavläen ve kâle
Dediki (Allah'ın) kesin bir yemindir. Mücahit dedi ki; hatmen der maksat hâtem der dedir
İbni cüreyde bu şetirdedir diye anladılar.

ثُمَّ تُنَجِّي الزَّيْنِ اتَّقُوا وَنَزَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جَنًّا صَرِيمًا

✱ "Sonra müttakileri kurtarır - - - - -" ayetine gelince; Volıkların tanrı ateş
râinden geçince, O ateşe kafirler, pınahkarlar, günah işleniş pınahkarlar (Zevilme'ası)

~~gâsamen~~ durumlarına göre oraya düşen, 1 - - - - - hâzâmiri ateşe gidiyor.

Necdallahü tealâlmüminânel müttegyne minha yahsebu e'mâlihim.

Müminleri müttakileri Allah onellerine göre kurtarır.

Fecevâzuhum alessıraati; ve sirâtehum bigaderi e'mâlihîm elleti kânet fiddunya
Onları sıratın pesisleri dünyada yaptıkları amelînin miktarına göre.

(Simme yefeuune) → ... → Sonra müminlerin büyük günah işleyenlerine
sefaat eder. (Demek ki sefaat mahzende değil, köprüden geçiş sırasında, dağda)

→ Sefaat var mıdır? Bunu ilim açısından ezberleyin, sefaat vardır.

Feyesfeul melâketü ... Müminler, melekler, nebiler sefaat eder.

Feyehricûne halgan kesîran ... Ateşin kendisini yediği pet şak insanı oradan çıkarırlar.

İlla dâvâti vücûhihim ... Yüzleindeki secde yerleri hariç (geçirini ateş yemiştir)

dâvât → vehîye mevâd'üssucûd → secde yerleri (izleri) denektir. (El ayak)

Ve ihrâcuhum iyyâhüm minemâri ... → (Bu saydığımız kâfirlerin-mümin, meleklerin) büyük
günahkarları cehennemden çıkartması onların kalbindeki imana gönedir.

İleri büyük günah işleyen mümin.

Topluca hepsini çıkartmıyorlar, onların kalbindeki ihlasa, sonimiyete göre çıkıyorlar.

Veyuhricûne evvelen ... İlkin kalbinde bir para açıldığında iman olanı çıkarırlar.

Simmellesi yetihi ... Sonra daha zayıf olanı, sonra daha zayıf olanı ...

Hatta yehrucu mentakâ Ensa kalbinde enen küçük derne kadar imanı olanı, bir gün
dahi la ilâhe illallah muhammedün rasulullah diyen adamı da Allah oradan çıkarır.

Ne inlen ya'mel hayra ... Bir hayırlı amel yapmışsa bile (onuda oradan çıkarırsan)

Velayebga finnâri ... Cehennemde sonsuzluk kararı verilmiş olanlar dışında kimse kalmaz.

Kema veradat bizalite ... (Nerden biliyoruz bunu ↑) Peygamberimizden sahîh hadisler
aktarıldığı gibi; (sav dediki:) veli haza yale teala → Allah buradan dolayı dediki;

(Simme nuneccillezi nettegav venezeru zâlimîne fi hâ cisiyyâ.)

Sonra muttakiler kurtulacağız, zalimleri (sonsuz kadar) orda çökmüş setilde orda bırakacağız

10. ÜNİTE DERS I

- Abdurrahman b. ebi betir Celâleddin Essuyuti (ö. 911/1505)

→ Birsey anlatmadı Hoca, Nur Suresi 6-10. ayetler